

strastno časopise! Ti časopisi, ki so večinoma podkupljeni od Francozov, pa kažejo dan za dnevom na Tripolis in opominjajo Lahe, da se pretaka v njihovih žilah romanska kri.

3. Laška nadalje občuti jako hudo že zdaj posledice vojske na gospodarskem polju! Več 100.000 izseljencev se je vrnilo na Laško v teh dneh! Kaj bodo doma drugega kot stradali? — Delo, industrija je tudi na Laškem zaostala! — Da bi si laško ljudstvo nalagalo še posebnih žrtev za vojsko, o tem je pač treba resno dvomiti.

Že Bismarck je izjavil, da je nevtralizeta Laške velike važnosti za Avstrijo in Nemčijo. Seveda lepše bi bilo, da bi šla Laška z nami brez ozira na težavne razmere, v katerih se nahaja.

Avstrijski junaki v bojih pri Lembergu.

Vojni poročevalec lista „Pester Lloyd“ poroča:

V bitki, ki je divjala okoli Lemberga, je iz ogrskih vojakov obstoječe desno krilo še 11. t. m. velik uspeh dosgelo. Pri Ravaruskim pa so nas ogrozile velike mase ruskih vojakov; zato nismo mogli svojih dosedanjih uspehov izkoristiti in ofenzivo pričeti. Nam ni treba ničesar olepšavati, kajti mi nimamo ničesar tajiti. Natančni seznam števila vjetih Rusov ter pridobljenih kanonov in trofej dokazal bode moč, intaktnost in dosežene uspehe naše armade. Rusi, ki so se nam zoperstavili v velikih množinah, pripravljali so se za to vojno že dalje časa kakor mi, tako da se jih ni moglo s hitrim in odločnim navalom premagati.

Ves naš položaj razsvetljuje neprimerno zanimivi slučaj: V armadi našega generala Aufferberga se je moralo dati dva k r a t p o v e l j e, da se vrne nazaj; na prvo povelje vojaki niti verovati niso hoteli, ker niso mogli razumeti njegov vzrok. To je pretresljivo in označuje ves naš položaj. Že tedne sem v boju stoječi vojaki so vedno le videli, da so stalno zmagovito napredovali, da so napravljali ruske vjetnike, pridobivali ruske kanone in podili pod velikimi izgubami Ruse nazaj. Le vsled velikanske premoči pokazal se je položaj, ki je naredil potrebno vrnitev in novo grupiranje vojnih moči.

Zmagovito napredovanje generala D a n k l se je moralo zaradi tega vstaviti in tudi armada generala Aufferberga vsled tega ni mogla svoje naloge dokončati. Nič ni pomagalo, da smo Rusom grozovite izgube napravili. Kakor pripovedujejo naši vojaki, je za vsakih deset ustreljenih Rusov zopet dvajset drugih v vrsto stopilo. Zdaj bode v bojih bržkone nastopil odmor. Naši vojaki, ki so se cele tedne dolgo borili, brez da bi zamogli ponoči spati in se le en trenutek spočiti, ki so počivali le kadar so delali velike marše, se bodejo zdaj zopet okrepčali. Naše vojaštvo zamoglo se je doslej komaj nazaj držati. Nepremagljivo navdušenje vojakov vodilo je te vedno do novih napadov. Armada šla je nepremagljivo in v polni intaktnosti v defenzivo. Na tej jekleni steni se mora ruska premoč razbiti.

Od nemških bojišč.

K. B. Berlin, 30. septembra. Veliki glavni generalštab poroča z dne 28. septembra zvečer:

Na desnem krilu armade na Francoskem vršili so se danes doslej še neodločeni boji. Na fronti med rekami Oise in Mars vlada v splošnem mir. V napadanju proti förtov ob Marsi stoječa armada zavrnila je zopetne francoske na pade iz Verduna in Toula. Včeraj je oblegovana artiljerija proti delu förtov v Antwerpenu ogenj zapričela. Naskok belgijskih moči proti zatvornim linijam bil je zavrnjen. Na vzhodu so se izjalovili ruski navalni, ki so se izvršili čez reko Njemen proti guberniji Suwalki. Proti trdnjavi Osowiec stopila je včeraj težka artiljerija v boj.

Cesar pri ranjencih.

Z Dunaja se nam poroča: Cesar je včeraj popoldne zopet obiskal ranjence. Posetil je rezervno bolnico Rdečega križa v Hegelgasse, kjer se nahaja okrog 500 vojakov. Na poti v bolnico je cesarja pozdravljala tisočglava mno-

žozica. Na čelu odlične družbe je pozdravil vladarja komisar za vojno pomožno oskrbo grof Traun, ki je tudi na kratko poročal o svojem inšpekcijskem potovanju po čeških deželah. Cesar je s posebno laskavimi besedami pohvalil delovanje Rdečega križa ter se na to v spremstvu raznih funkcionarjev podal v posamezne dvorane bolnice. Monarh si je najprvo ogledal veliko aseptično operacijsko dvorano kjer ga je na čelu usmiljenih sester pozdravila sestra Michaelis (nadvojvodinja Marija Terezija.) Nato je cesar stopil v dvorano, kjer leže ranjeni častniki. Vlada je z vsakim oficirjem govoril, dal si je pripovedovati vojne doživljaje ranjencev, kje da so dobili rane, vpraševal jih je sočutno, kako se jim godi, ali imajo holecine in večkrat se je pojavila v cesarjevem očesu gorka solza sočutja. Navzoči so bili globoko ginjeni, ko je vladar obljubil poročniku Madrichu, kateremu je bila odtrgana roka, da bo smel tudi z eno roko služiti v armadi. Nato je cesar obiskal dvorane, kjer se nahaja ranjeno moštvo. Tudi tam je cesar skoraj vsakega ogovoril in sicer po možnosti v materinskem jeziku, tolažil je vojake, ki so bili srečni in radostni nad milostjo vladarjevo. Na hodnikih so se bili med temi postavljeni rekonvalescenti, neki težko ranjeni podčastniki si je bil celo izprosil, pa so ga nesli v nosilnici na hodnik, da vidi cesarja. Vlada je ginjeno se smehljaje korakal skozi ta špalir, okrenil se je k težko ranjenemu ter ga ljubeznjivo tolažil. Ko si je cesar še ogledal kuhinjo bolnice in dve operacijski sobi, je zapustil bolnico. Tudi pri povratku ga je občinstvo na ulicah burno pozdravljalo.

Cesarjeva zahvala poljskim legijonarjem.

Dunaj, 28. sept. (Kor. urad.) Neka lokalna korespondenca poroča iz Krakova: Na udanostno brzojavko iz 370 mož obstoječega prostovoljnega oddelka poljske legije iz Tešinja je došel sledeči odgovor: Njegovo Veličanstvo je blagovolilo z zahvalo na znanje vzeti udanostno izjavo poljskega šlezjskega narodnega komiteja povodom odhoda prostovoljnega oddelka iz Tešinja ter najmilostnejše izreči svoje najvišje želje za bodoče delovanje prostovoljnega oddelka.

Kako je avstrijska četa 2000 Rusov vjela.

Korporal Hruby nekega dunajskega regimenta pisal je svojim starišem:

„Dne 5. p. m. ob 11. uri dopoldne dobili smo povelje, marširati od neke vasi v X. Bilo nas je 400 mož, med njimi en lajtnant, 4 korporali, 2 gefreiterja, jaz in en prostovolec. Marširali smo od 11. do ¼1. ure popoldne. Nakrat prišla je ena patrolja nazaj in je sporočila, da tabori okoli 100 korakov od nas 40 mož broječa sovražna patrolja. Marširali smo tja, razvil se je kratek boj in sovražniki so se udali.

V hvalo, da smo lepo z njimi delali, izdal nam je neki Rus, da stoji okoli 1000 korakov pred nami sovražna četa okroglo 2000 mož. Lajtnant vprašal nas je, ali naj gremo nazaj po večjo silo, ali pa naj sovražnika napademo. Kakor iz enih ust smo odgovorili: „Naprej! Zmaga ali smrt!“ Le težko se je odločil naš lajtnant, napasti petkrat močnejšega sovražnika. Marširali smo naprej in se pripravili. Takoj potem padli so prvi strelji. Nastal je grozoviti boj. Po kratkem boju smo vedeli, da smo vsi skupaj izgubljeni, kajti zmanjkalo nam je streljiva.

Vsled tega smo se odločili na boj za življenje in smrt. Mi šarži dali smo povelje: „Bajonett auf! Sturm!“ Dali smo znamenje in skočili navzgor. Čulo se je posamezne klice: „Z Bogom! Hura!“ in potem se je vnel boj, kakor si ga sploh ne more misliti. Borili smo se proti grozoviti premoči. Naši vojaki bili so sicer blede, ali pogumni in odločni. Vsak je molil, kajti vsak je videl smrti v oči; in vendar ni hotel nikdo zaostati. Prišlo pa je vendar drugače, kakor smo si mislili. V zadnjem trenutku prišlo nam je 80 do 100 mož od poljskega lovskega bataljona št. X na pomoč. Jaz sem čutil že mojo prestreljeno desno nogo otrpniti; hlače so bile že na nogo prilepljene.

Medtem prišel mi je novi pogum. Neki Rus hitel je z bajonetom proti meni. Zabol me je v leva prsa. Stal sem. Hipoma sem obrnil puško in udarec s kopitom bila je Rusu plača. Zdaj smo

videli, da so Rusi svoje puške proč metali. Zapovedali smo jim z znaki, da naj zatvorbo pri puškah proč vzamejo. Dvema častnikoma pustili smo sablje, vzeli smo jim pa revolverje. Ko je tretji videl, da nimamo nobenega oficirja, potegnili je sabljo, ali ustrelili smo ga takoj. Vzeli smo vjetnike v našo sredo, da marširamo v X. Ko smo tja dospeli, sprejeli so nas tovariši z glasnimi klici. Vjeli smo okoli 2000 Rusov.

Neki ruski oficir je dejal: „Ako bi imel le en del takih vojakov, kakor ste vi, potem bi nas ne bili dobili!“ Ko so naši oficirji to čuli, so nas objeli. S prvim vlakom odpeljali so nas v garnizijsko bolnišnico v X. Ko bodem zdrav, grem takoj zopet na bojišče.“

Krvavi napad perzijskega plemena ob ruski meji.

K.-B. Konstantinopel, 29. septembra. — Kakor izve list „Ikdam“, je perzijsko plemo Suma i rusko pozicijo Sirdšik napadlo. Dva ruska oficirja in 200 ruskih vojakov bilo je ubitih, 40 vojakov pa ranjenih. Ostalo rusko vojaštvo je zbežalo in zapustilo 4 mitrajleze, mnogo orožja in streliva. — (Tako se pričena torej tudi že v Perziji krvavi odpor zoper zverinsko nasilje ruskega carizma! Op. ur.)

921

Kuhaj z duhom. To je najnovjša deviza moderne ženske. „Staroprimari tajni recepti“ so se preživeli. Danes se pravi spremenjenim gospodarskim razmeram primerno dobro in okusno kuhinjo pejalji. Zato rabijo praktične, moderne gospodinje dra. Oetker prašek za pecivo. Pomaga jim štediti: na času, na delavni moči, na denarju. In zajame dobro izdelanje vsake vrste peciva. Svitla glava je najlepši in najboljši simbol te neobhodno potrebne kuhinjske pomoči. Kliče nam „Kuhaj z duhom.“

Knezoškof lavantinski dr. Mihael Napotnik.

Dne 29. septembra praznovale je milostni gospod lavantinski knezoškof dr. Mihael Napotnik svojo 25 letnico na lavantinskem knezoškofijskem sedežu. Knezoškof dr. Napotnik bil je rojen dne 20. septembra l. 1850. Za knezoškofa bil je imenovan dne 27. septembra l. 1889. Takrat je bil komaj 39 let star. In od tega časa sem je vladal lavantinsko diecezo.

Danes pač nismo v položaju, praznovati z bogve kakšnimi slovesnostmi o obletnico. Na vseh straneh teče kri, ves svet stoji v velikanskem viharju in kakor žitje v jeseni padajo vroča od smrtne kroglice zadeta človeška trupla. Bilo bi razburljivo, ako bi se v takem času prirejalo velikanske slavnosti, polne hrupnega veselja. In bilo bi tudi protikrščansko, kajti pravemu krščanskemu duhu je skromnost prva zapoved. Prepričani smo, da je tudi iz teh vzrokov premilostni knezoškof odpovedal vsa hrupna praznovanja.

Vsak pošten njegov prijatelj praznuje v srcu in z iskreno čeprav tiho željo ta jubilej. Tudi mi stojimo med gratulanti, ker priznavamo velikansko svoto pridnosti in dela, ki jo vsebuje teh preteklih 25 let knezoškofijskega vladanja. Mi smo tudi dovolj odkritosrčni, da ne delamo knezoškofa dra. Napotnik odgovornega za gotove rak-rane, ki so zlasti vsled prehudega politkovanja v njegovih diecezi nastale. Tudi knezoškof je človek in en človek ne more pregledati vse. Vsled tega naš list in naša stranka tudi nikdar nista napadali knezoškofa, čeprav smo bili vedno v pravem in odločnem zmislu besede protiklerikalni. Mi se nismo dotaknili nikdar škofove osebe, čeprav so nam posamezni politikujoči duhovniki lavantinske škofije opetovano delali velikansko krivico. Danes, na dan škofovega ju-

bileja, pozabimo tudi na to krivico in odpustimo radevoljno vsem našim sovražnikom . . .

Knezoškofa pa želimo krščansko roko, ki naj bude obenem železna roka. Kajti tako bude ta pastir uredil svojo čredo.

Cenjeni prijatelji!

Politični in gospodarski boji za kmete, obrtnike in delavce postajajo vedno hujši. Od vseh strani se pojavljajo nasprotniki. Vsled tega pa je tudi treba, da si vsakdo nabavi list, ki mu vedno in povsod služi in ki zagovarja ljudske pravice.

„Š t a j e r c“

je tak list, v vsakem oziru neustrašen in pogumen.

Vsak pravi prijatelj ljudstva

bode torej:

1. „Štajerčev“ naročnik
2. Zahteval v gostilnah, tobakarnah, kavarnah in brivnicah „Štajerca.“
3. Agitiral za „Štajerca.“

Obenem prosimo ob priliki nastopivšega novega polletja vse one, ki so z naročnino zaostali, naj jo blagovolijo vposlati!

Vsi na delo za naš list!

Gospodarske.

Pozor pri uporabi umetnih gnojil! Čiški in kalcijev soliter skodujeta živalim, zato naj se pazi, da se ne bo namakalo ali izpiralo izpraznjenih soliterjevih vreč ali pa posod, v katerih se je hranilo soliter, v vodi in posodah, katere se rabi za napajanje živine. Ko se raztroša kalcijev dušec, osobito pa o vetrovnem vremenu, naj se dene na oči varnostna očala in obuje rokavice. Priporoča se tudi namazati nage dele trupla, kakor obliče, vrat in roke z vazelinom ali pa z oljem, da ne pride razjedljivo apno tako zlabka do kože in da se nesnaga lažje odstrani z gorko vodo.

Prodelj, t. j. v avgustu ali septembru s topol, brestov, jesenov, bukev, lip, jelš in lesk odsekane listnate veje, imajo, če se jih pravilno posuši in pravilno shrani, enako redilnost kakor dobro seno.

Da se mleko ne primisdi, naj se ne dene vret v suho kozico ali lonec, marveč v takšno, v kateri je stala že prej dalj časa voda.

Dobro, izdatno sredstvo zoper drisko je jerebika. Jerebiko skuhaj na vodi in vzemi 3 do 4 krat na dan po eno žličko te vkuhe.

Na kakšen način se pospeši rodovitnost sadnega drevja. Ker nastavlja sadno drevje v avgustu in septembru sadne popke za prihodnje leto in ker pripomaga k temu fosforova kislina, da se spremene lesni popki v cvetne oziroma sadne, zato je dobro, če se pognoji sadnemu drevju v tem času s fosfornimi gnojili. Doselej se je sponesla najbolje zmes fosfornatih in kalijenatih gnojil.

Ko se hoče poslati grozdje v daljne kraje, ravnati je tako-le:

1. S škarjicami naj se odščipnejo z grozda vse gnile, nezrele in pokvarjene jagode. Grozdi morajo biti popolnoma zdravi.
2. Vzame naj se samo grozdje takih vrst, katerega jagode imajo debelo lupino, kakor n. pr. zlahatina, malvazija i. dr. e.
3. Potrga naj se grozdje o suhem vremenu.
4. Za razpošiljanje grozdja so košarice najprimernejše.
5. Vsak grozd naj se, preden se dene v košarico, zavije v tenak ali svinlat papir. Za belo grozdje naj se vzame bel, za črno pa rudeč papir.
6. Ob straneh košarice naj se dene bolj močan a mehč papir, na dno pa nekoliko lesne volne ali struževja in vrh njega plast spravljenega papirja. Najbolji za to je pivnik. Ko se je košarico naštrihalo z grozdem, naj se dene tudi navrh spravljen pivnik in nekliko lesne volne.
7. Grozdje naj se kolikor mogoče stlači v koša-

rico in napolni jo tako, da bo štrlelo iz nje za kakih 10-cm.

8. Ko se je košarico z grozdem napolnilo, naj se pokrov na več krajih prišije z vrvcio, a navrh pokrova prišije košček lepenke z naslovom.

Vojska

je pričela in nikdo ne ve, kako dolgo bode trajala. V teh resnih časih kaže se pomen društva

„Rdeči križ,“

ki skrbi za ranjence vojne, posebno očitno. Prosimo torej vsej, ki imajo čisto srce za našo domovino, da naj

žrtvujejo

za to prepotrebno društvo vsaj malo darilo!

Razno.

Cenjene naročnike prosimo nujno, da naj takoj zaostale naročninske zneske pošljejo, ker nam drugače pod nobenim pogojem ni mogoče, list naprej pošiljati. Naročnino je pri vsakem listu naprej plačati. List stane veliko denarja in mi moramo svoje obveznosti točno izvršiti. Prosimo torej še enkrat, da naj se nam takoj zaostalo naročnino vpošlje. Kdor bi tej prošnji ne ugodil, temu bi morali list vstaviti. Sicer pa prosimo tudi vse cenjene somišljenike in prijatelje, da naj „Štajerca“ razširjajo in z vsemi močmi zanj delujejo. Čimveč naročnikov in odjemalcev nam bodejo pridobili, temvečji in boljši bode naš prepotrebni list. Vsi na delo za „Štajerca“!

Cenjeni naročniki! Skupno z listom „Pettauer Zeitung“ stopili smo v direktno zvezo s c. kr. korespondenčnim in brzojavnim uradom. S tem je „Štajerca“ omogočeno, da prinaša neposredno pred tiskom vedno še najnovejše telegrame iz bojišča. Za zunanje naročnike bode to gotovo velikega pomena. Kajti v „Štajerca“ čitali bodejo zdaj vedno najnovejša poročila. Za naročnike v Ptuj in okolici pa je to naravnost jako ugodna prilika. Kajti „Štajerca“ nabije v izložbenem oknu svojega uredništva takoj vsako došlo brzojavko. Vsak dan parkrat se vidi torej lahko v oknu najnovejše telegrame. Mislimo, da bodejo cenjeni naši čitatelji s to novo uredbo, ki nam nalaga seveda velike stroške, zadovoljni. Upamo pa tudi, da bodejo cenjeni prijatelji zdaj z vedno večjim navdušenjem za našega tako potrebnega „Štajerca“ delovali!

Cenjenim dopisnikom naznanjamo, da nam je z ozirom na stroge predpise sedanje cenzure popolnoma nemogoče, objavljati gotove polemične članke in dopise. Cenjeni dopisniki naj imajo tedaj potrpljenje; saj ga moramo tudi mi imeti! Prišli bodejo časi, ko se bode smelo zopet prosteje govoriti. Zdaj pa velja tudi za liste izjemno stanje!

Vojaško pokopališče. „Pettauer Zeitung“ piše: Kakor že poročano, umrl je eden v Ptuj prevoženih ranjenih vojakov. Bil je na bolnišničnem pokopališču pokopan. Gospod vikar Winkelmann sprožil je hvalevredno misel, da se naj na tem „pokopališču pozabljenih“ grobe za domovino padlih častno uredi in v časti drži, da se jih ravno ne kakor druge grobove sčasoma pozabi. Gospod župan Ornič prevzel je to misel z veseljem in je naročil vse potrebno,

da bode to vojaško pokopališče tako kakor na Dunaju in v drugih mestih spomenik resnega domovinskega čuta in hvaležnega spomina na žrtve te krasne vojne. O nadaljnjih korakih bomo svoj čas še poročali. Na vsak način imamo polno prepričanje, da bode ravno tako mesto kakor okraj in prebivalstvo misli tega vojaškega pokopališča polno razumevanje doprineslo.

Odlikovanje. Ptujčan gospod generalmajor Gössmann bil je z vitežkim križcem Leopoldovega reda z vojno dekoracijo odlikovan. Čestitamo!

Tat. Opetovano predkaznovani hlapec Karl Eiter v Celovcu ukradel je nekemu trgovskemu slugi 20 kron. Tata so takoj zasačili in zaprli.

Požar. Dne 24. septembra pričela je goret hiša posestnika Gobanc v Leppenu pri Železni Kaplji. Bržkone nastal je ogenj vsled neprevidnosti. Pogorela je hiša s svinjakom, nekaj pohištva in čez 2000 kron gotovega denarja. Hitri pomoči prebivalstva in orožnikov se je posečilo, rešiti dve sosednji gospodarski poslopji, ki ste bili polni slame in mrve. Posestnik trpi za več kot 10.000 kron škode, zavarovan pa je le za malo svoto. Ob tej priliki se je zopet videlo, kako neprevidni so nekateri ljudje z denarjem. Namesto da bi pustili svoj denar v šparkasi, imajo ga raje brezobrestno doma, da jim ga kdo ukrade ali pa da v slučaju požara zgori.

Junaški strojevodja. Iz Nemčije se uradno poroča: Pri neki vožnji v svrhu rekognosciranja na Rusko-Poljsko odlikoval se je strojevodja Beck prav posebno. Na lokomotivi stal je poleg njega tudi stotnik Bader. Tega je zadela ruska kroglja in je padel mrtev na tla. Strojvodja Beck bil je od kosov železja ranjen. Obenem zadela ga je tudi sovražnikova kroglja in mu je predrla pljuča. Vkljub tej smrtnonevarni rani izdržal je strojevodja Beck še štiri ure na svojem mestu in je vodil lokomotivo srečno nazaj. Medtem ko se je nazaj vozil, moral je še izvršiti razna popravila, ker je lokomotiva vsled sovražnikovih strelcov hudo trpela. Ko je došel na svoj cilj, padel je strojevodja Beck nezavesten skupaj in so ga odpeljali v bolnišnico. Nemški cesar mu je podelil za njegovo junaštvo železni križ 2. razreda, ki pomeni eno najvišjih odlikovanj na Nemškem.

Okrajna šparkasa v Slov. Bistrici darovala je 50 kron za „Rdeči križ“, 50 kron pa za družine pod orožje poklicanih vojakov.

Gasilno društvo v Ljutomeru darovalo je za družine pod orožje poklicanih vojakov 50 kron.

V boju padel. Poročati moramo zopet žalostno vest o smrti dveh Ptujčanov, ki sta svoje življenje za čast domovine žrtvovala. Gospod Johan Seidl, c. in kr. oberstlajtnant v deželno-brambenem infanterijskem regimentu št. 24, zapovednik 3. batajlona padal je v junaškem boju dne 9. septembra 1914. Pokojnik bil je že v večih bitkah; tako je preстал srečno tudi krvavo bitko pri Zamosci. Tudi dne 9. septembra komandiral je pridno, dajal vojakom pogum; končno se je tudi sam vlegel v vrsto vojakov, vzel puško in pričel na sovražnika streljati. Kar nakrat dobil je strel v prsa in bil takoj mrtev. — Na isti junaški način padel je v bitki pri Tomaževju gospod Maks Danko, c. in kr. stotnik v infanterijskem regimentu št. 8, lastnik signum laudis itd. Izražamo obema težko prizadetima družina pristrčno sožalje. Junaška pokojnika pa naj počivata v miru!

Prvi umrl ranjenec. Zadnja „Pettauer Zeitung“ poroča: V zadnji številki poročali smo o smrti enega v Ptuj prepeljanega ranjenca. Kakor čujemo, pisal se je pokojnik Nikola Grover in je bil pristojen v Apra-Karczisova v komitatu Arpas-Fogaras na Ogrskem. Pokojnik ni bil rusinske, marveč rumunske narodnosti. Katoliški vojni kurat mu kot nepriznanemu edino izveličevalne cerkve zadnjega spremstva ni hotel dati. Zato je prevzel to spremstvo tukajšnji evangelični vikar G. Winkelmann. Da se nadaljnim takim v tem času dvojno neprimernim ter nerazveseljivim dogodkom enkrat za vselej konec napravi, prevzel je G. Winkelmann obenem dušno oskrbo za vse nekatoliške ranjence in bolnike v tukajšnih bolnišnicah.

Novo pisemske marke so se pričele za dobo trajanja vojne izdajati. Te 5- in 10-vinarske